

pevně stanovena a nebylo místa pro nějaké prodávání, to jest pro budoucí dohodu o ceně. Zbývá jen ještě otázka, zda upisování dělo se na účet žalující strany, to jest, zda výhody z upsání půjčky šly k dobru žalující strany čili nic. Výhoda ta záležela hlavně v tom, že upsaný peněz. skytal daleko vyšší úrok, než který jinak byl obvyklým. Žalující strana sama uvádí, že v době vkladů byly 2½ proc. úroky obvyklou úrokovou mírou u vkladů, žalovanou bankou bylo jí však přislíbeno 4¹/₈ proc. úrokování. Ovšem vychází odvolací soud dále z názoru, že žalovaná banka nemůže odvolávat se k osudu peněz u Vídeňské poštovní spořitelny proto, že se žalovaná banka ve svých dopisech nezmiňuje o tom, že peníze zašle na zálohový účet Vídeňské poštovní spořitelny. Bude-li však dokázáno, že žalovaná banka, chtěla-li žalující straně svého času dluhopisy válečné půjčky odevzdati, musela sama zálohu u Vídeňské poštovní spořitelny složit a že žalující strana o tom věděla, bude tím ospravedlněn úsudek, že žalující strana upsáním půjček a složením zálohy dala na jevo svůj souhlas i k tomu, by peníze, jí složené, byly u Vídeňské poštovní spořitelny složeny, poněvadž jinak příkaz, udělený žalované bance, nebyl proveditelný. V tomto případě použila žalovaná banka peněz tak, jak odpovídalo to vůli komitentky a nebezpečí, vplynuvší z tohoto použití, postihuje stranu žalující.

Čís. 686.

W — konto.

Vzal-li komitent bez námitek na vědomí zprávu o zřízení zvláštního konta, vzdal se práv, příslušejících mu dle § 376, odstavec třetí, obch. zák. Žalobu jeho, domáhající se výplaty v Kč, jest zamítnouti pouze pro tentokráte.

(Rozh. ze dne 28. září 1920, Rv II 160/20.)

Žalobce dal 31. ledna 1919 žalované Jihlavské filiálce banky příkaz, by mu nakoupila 100 akcií Anglo-rakouské banky a 3. února 1919 příkaz ku prodeji těchto nakoupených akcií. Provedení této transakce stalo se na vídeňské burse, jednak proto, že žalobce za to žádal a dále proto, že na pražské burse nebylo 3. února 1919 zmíněnými akciemi dosud obchodováno. Banka prodala pak dne 4. února 1919 akcie na vídeňské burse, výplata za ně měla nastati dnem 14. února 1919. Dopisem ze dne 13. února oznámila žalovaná banka žalobci, že výtěžek za prodané akcie převedla na uzavřené konto vídeňské, proti čemuž se žalobce neohradil. Žalobě jeho, by žalovaná mu vyplatila výtěžek v korunách československých, procesní soud první stolice nevyhověl. **Důvody:** Jakkoliv má žalobce nárok dle čl. 361 obch. zák., aby mu bylo vyplaceno, co utrženo za 100 akcií Anglo-banky, žalované bance do prodeje daných, jest přes to žalobní nárok, aby se tak stalo v korunách československých, neodůvodněným. Žalobce dal žalované bance rozkaz k prodeji zmíněných papírů na burse v i d e ň s k é, nemůže proto považovati za kupitele banku samotnu ve smyslu čl. 376 obch. zák. odstavec druhý a musí se podrobiti důsledkům plynoucím z udělení jeho vlastního příkazu. Dle § 1 nař. vlády československé republiky ze dne 6. února 1919, č. 57 sb. z. a n.

nesměly soukromé peněžní pohledávky a jakékoliv úhrady, i ty, jež vznikly z prodeje cenných papírů, provedených mimo území republiky československé, býti převáděny do území republiky československé, pokud pohledávka jest splatna v korunách. Nesměl a nemohl tedy ani výnos za prodané papíry převeden býti po 14. únoru 1919 do území československé republiky. Protože pak dle § 6 zák. ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. jen ony závazky, znějící na koruny rakousko-uherské, které jsou splatny v oblasti československého státu, platí se v korunách československých, a výnos za prodej akcií stal se splatným ve státě rakouském, nemůže se žalobce domáhati toho, aby výplata výnosu stala se v korunách československých. Byloť na něm, dával-li rozkaz sám, aby v čas, to jest dne 3. února 1919, kdy uděloval rozkaz k prodeji již koupených papírů, a kdy se právě otevírala pražská burza, dal na jevo způsobem, veškeru pochybnost vylučujícím, že chce, aby prodej se stal na burse pražské, nebo, dal-li rozkaz k prodeji na burse vídeňské, aby výslovně rozkaz ten v čas odvolal. Neučinil-li tak, musí se podrobiti podmínkám vídeňské burzy, dle jejichž usancí spadal den výplaty prodaných papírů na den 14. února 1919, kdy již nebylo lze výnos do republiky Československé převésti. Odvolací soud rozsudek potvrdil v podstatě z týchž důvodů, k nimž dodal: Jest sice správným, že komisionář po vstupním prohlášení má právní postavení kupitele (prodávatele) a že právní poměr mezi ním a komitentem po vstupním prohlášení jest tak posuzovati, jako by bylo mezi nimi došlo ke kupní smlouvě za podmínek komisionářského příkazu. Rovněž jest správným, že v tomto případě jest bydliště komisionářovo pro obě strany splništěm a že tedy žalovaná banka, kdy by byla do komise vstoupila, měla plniti v Jihlavě, takže by ovšem v tomto případě nařízení vlády z 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. místa nemělo. To vše se však nestalo. Odvolatel přehlíží, že komisionář nemůže proto již bez dalšího pokládán býti za samokupce, že opomenul pojmenovati třetího smluvníka. Vždy záleží na tom, jak komise v skutku byla provedena. Učinil-li komisionář v skutku smlouvu s třetí osobou, ať již sám či dalším komisionářem, pak ovšem ručí podle čl. 376 odstavec třetí za to, co má třetí plniti, jako přímý dlužník, není však v tomto případě ani kupitelem ani prodávatelem. Nad to přijala v tomto případě žalující strana bez námitek súčtování a tím se sama vzdala práva volby jí podle čl. 376 odstavec třetí příslušejícího. Z řečeného však plyne, že k prodeji došlo ve Vídni, že pohledávka vznikla z prodeje cenných papírů v cizině a nesměla býti po 5. únoru 1919 do tuzemska již převedena, pročez žalované bance nezbylo, než tuto pohledávku žalobcovu na zvláštní konto ve Vídni uložit.

Nejvyšší soud potvrdil rozsudek soudu odvolacího s tím dodatkem, že žaloba se zamítá pro tentokráte.

Důvody:

Nesporno jest, že žalovaná jakožto žalobcová komisionářka, oznámivši žalobci, že provedla jeho příkaz k prodeji 100 akcií anglobanky dne 3. února proň koupených a zaslavši mu vyúčtování ze dne 6. února 1919 nepojmenovala zároveň kupitele těchto akcií. Podle třetího odstavce čl.

376 obch. zák. jest komitent v takovémto případě oprávněn, hleděti ke komisionáři jakožto k přímému kontrahentovi (kupiteli). Právo to jest časově neomezeno a může býti uplatňováno také teprve v žalobě. Nebylo by v tomto případě vyloučeno tím, že žalobce přijal bez námitek vyúčtování ze dne 6. února 1919, neboť dle posudku znalceva jde z tohoto vyúčtování pouze na jevo, že obchod byl dne 5. února 1919 na vídeňské burse proveden. Žalovaná mohla však zajisté na vídeňské burse prostřednictvím svého vídeňského komisionáře vystoupiti současně jako prodatelka akcií (za komitenta) a jako kupitelka jich. Názor soudu odvolacího, že nepojmenoval-li komisionář třetího kontrahenta, nemůže proto již beze všeho býti pokládán za přímého kontrahenta, nýbrž že záleží vždy na tom, jak byla komise skutečně provedena, — nelze v tomto případě uznati za správný. Zásada ta platí jen tehdy, když komitent nepoužije práva jemu v čl. 376 odstavec třetí obch. zák. vyhrazeného. Použije-li však — jako zde — tohoto práva, může beze všeho pokládati komisionáře za přímého kontrahenta, t. j. nabývá proti komisionáři z provedení příkazu přímých nároků, kdežto jinak vznikají mu jen práva odvolaná, totiž postoupená práva komisionářova. Tu pak má otázka, zda komisionář vskutku kontrahoval s osobou třetí, či sám (v sobě) provedl obchod, jen ten význam, že v případě prvním komisionář ručí jako samoplátce za to, co skutečný kontrahent má platiti, kdežto v případě druhém vzniká mezi komitentem a komisionářem přímý právní poměr kupitele k prodávateli nebo naopak. V našem případě nebylo zjištěno, že žalovaná prodala akcie třetímu kontrahentovi. Komanditní společnost, jejímž prostřednictvím prodej na vídeňské burse byl proveden, nelze pokládati za kupitele akcií, jeť spíše pouhou komisionářkou žalované. Že to nevyklučuje možnosti, že žalovaná sama byla kupitelkou akcií, bylo svrchu již výtčeno. Žalobce byl tudíž oprávněn pokládati žalovanou za přímou kupitelku akcií. Zcela správně odvolací soud vyložil, že za tohoto předpokladu jest bydliště komisionářovo pro obě strany splništěm, že tedy žalovaná měla by plniti v Jihlavě, a v tom případě nařízení vlády ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. nemělo by místa. Že následkem tohoto nařízení žalovaná nemohla již do tuzemska převésti výtěžek z prodeje akcií, kdyžtž den výplaty byl dle podmínek vídeňské bursy teprve 14. únor 1919, šlo by na její vrub; žalobce máje přímý nárok proti žalované jakožto kupitelce, nebyl by tím dotčen; mohl by beze všeho žádati vyplacení kupní ceny za akcie (podle zákonné presumpce žalovanou samou koupené), a to vzhledem k § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. v korunách československých; a žalovaná nebyla by oprávněna bývala výtěžek ten žalobci již na řádném kontě k dobru připsaný převésti dodatečně na zvláštní uzavřené konto (konto vídeňské). Když tomu tak jest, nabývá rozhodujícího významu otázka, nevzdal-li se žalobce svého výše naznačeného práva, prýšticího z třetího odstavce čl. 376 obch. zák. tím, že, když žalovaná dopisem ze dne 13. února 1919 mu oznámila, »že výtěžek prodaných akcií hodnota 14. t. m. převedla k tíži jeho běžného účtu na uzavřené konto vídeňské, ježto prodej proveden byl na burse vídeňské a ona zde v státu československém podle nařízení vlády s výtěžkem bude moci disponovati teprve až uzavírka bude zase zrušena«, nic proti tomu nenamítal. Hledíc k posudku slyšeného znalce, že, obdržel-li žalobce vyrozumění o zřízení zvláštního konta pro účto-

vání starých korun, byl by, kdyby nebyl s tím srozuměn býval, musil ihned oznámiti bance svůj nesouhlas, a že, neučinil-li tak, mohla banka právem předpokládati, že žalobce zná obsah vládního nařízení o zákazu převodu cizozemských pohledávek a jest s tím srozuměn, dlužno k otázce výše naznačené odpověděti kladně, kdyžť samo sebou se rozumí, že žalobce mohl se vždy — výslovně nebo mlčky — vzdáti práv podle čl. 376 odstavec třetí obch. zák. nabytých, a takovéto mlčky se stavší (čl. 279 obch. zák.) vzdání právě spatřovati jest v tom, že vzal bez námitek a bez ohrazení na vědomí zprávu o zřízení zvláštního konta vídeňského pro výtěžek prodaných akcií. Opačný názor přičil by se zjevně zásadě víry a poctivosti ve styku obchodním. Z toho, co vyloženo, vyplývá, že žalobce vzhledem k ustanovením článků 361, 368 obch. zák. a nařízení ze dne 6. února 1919, č. 57 sb. z. a n. nemůže toho času vůbec žádati výplaty výtěžku prodaných akcií, tím méně ovšem jeho výplaty v korunách československých. Ježto však lze očekávati zrušení zákazu vydaného nařízením ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. a není naprosto vyloučena možnost dodatečné přeměny sporného uzavřeného konta vídeňského v konto znějící na koruny československé, měl procesní soud vysloviti zamítnutí žaloby jen pro tentokrát, i byl proto rozsudek v odpor vzatý potvrzen s tímto dodatkem.

Čís. 687.

I proti mimosoudní výpovědi, jež nevyhovuje náležitostem § 562, odstavec prvý a druhý, c. ř. s., lze a nutno podati námitky.

Byl-li pouze pronajat dům, třebaš za účelem, aby v něm byla provozována živnost hostinská, jde o nájem.

(Rozh. ze dne 28. září 1920, Rv II 222/20.)

Žalovaní měli od žalující společnosti v nájmu dům, pozůstávající z obchodní místnosti, bytu a dvou parcelních čísel tvořících dvůr domu. V »pachtovní« smlouvě byla najímateli vyhrazena šestiměsíční výpověď. Žalovaní provozovali v najatém domě živnost hostinskou. Dopisem ze dne 15. března 1920 sdělila žalující žalovaným, že jim dává šestiměsíční výpověď a, nepodají-li námitek, že bude míti za to, že žalovaní s výpovědí souhlasí, načež žalovaní podali včas námitky. Procesní soud prvé stolice prohlásil výpověď bezúčinnou v podstatě z těchto důvodů: Jde především o to, zda právní poměr mezi stranami byl nájmem či pachtem, neboť v onom případě přicházely by v úvahu předpisy nařízení ze dne 9. února 1919, čís. 62 sb. z. a n. Zákon stanoví rozlišovací znaky mezi pachtem a nájmem v § 1091 obč. zák. V případě, o který se jedná, jde o nájem, ježto byl přenechán v užívání pouze dům s příslušenstvím, třebaš smlouva byla mylně označena jako »pachtovní«. Ježto výpověď neodpovídá předpisům nařízení č. sb. z. a n. 62/1919, bylo ji prohlášiti bezúčinnou. Dlužno však dále zkoumati k vůli otázce útrat, zda bylo nutno podati námitky. Vzhledem k nařízení č. sb. z. a n. 62/1919 není třeba podati námitek, jde-li o obyčejný, nepochybný poměr nájemní, ježto vypovídající nemůže vésti exekuci a dojde-li snad ku sporu o žalobě na vyklizení, může vypovězený ještě vždy namítati, že výpovědi výslovně nepřijal. Než případ, o nějž tu jde, není zcela jasným. Na venek